

AMELIAHAUGEN BARNEHAGE

VIRKSOMHETSPLAN

UTARBEIDET 2021

«Jeg er verdt noe i kraft av meg selv»

Ameliahaugen barnehage startet opp høsten 1992. Vi er nå godt etablert som bydelsbarnehage på Sørtromsøya. Vi er en to avdelings barnehage med plass til barn i alderen 0-6 år.

Barnehagen ligger i trivelige omgivelser på Marielund, og vi har nærhet til fantastiske uteområder, som Folkeparken og Telegrafbukta.

Hvem eier barnehagen

Formelt sett ble "Stiftelsen Sør-Tromsøya barnehage" opprettet like før jul 1991. Stiftelsen har byggd og eier Ameliahaugen barnehage.

Medlemmene utgjør et representantskap som velger et stiftelsesstyre.

Stiftelsesstyret

Styret skal bl.a. se til at barnehagen blir drevet innenfor rammene av barnehageloven, rammeplan og barnehagens vedtekter og budsjett. Stiftelsesstyret har også arbeidsgiveransvaret.

Styret skal være stiftelsens styre, og dermed representere stiftelsen utad og å ha ansvar for at stiftelsen og det som vedkommer den blir forvaltet best mulig. Styret skal dermed føre møtebok og sørge for at regnskap blir ført og revidert i henhold til stiftelsesloven.

Styret har også arbeidsgiveransvaret i forhold til barnehagens ansatte.

Styret består av 4 medlemmer. Tre representanter fra eier, valgt av representantskapet, og en representant fra de ansatte, valgt av de ansatte.

Barnehagens styrer er sekretær for styret og har forslags- og talerett.

Barnehagens formål

Barnehagen drives etter "lov om barnehager" og "Rammeplan for barnehagen". I lov om barnehager heter det:

§ 1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Ameliahaugen barnehage er livssynsnøytral.

Mål for det pedagogiske arbeidet: *Fremme trygghet, trivsel og tilhørighet.*

Barnehagen er livssynsnøytral.

Satsningsområder: Barns psykiske helse og Språk

Barn skal vokse opp og være aktive deltakere i et bærekraftig samfunn. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta.»

Arbeidsgiver skal tilstrebe

- å ha en personalgruppe som har faglig forståelse og interesse for utvikling.
- å være pådrivere for endrings- og utviklingsarbeid.
- å ha systemer for at barn og foreldre får medvirke i planlegging og evaluering av det pedagogiske arbeidet.
- å ha et personale som jevnlig vurderer det pedagogiske arbeidet og bruker pedagogisk dokumentasjon som verktøy for refleksjon.
- å ha en arbeidsplass som fokuserer på kompetanseutvikling, læringsprosesser og veiledning som kan føre til ny og/eller endret praksis.
- å ha en arbeidsplass hvor personalet arbeider systematisk med å sette mål, planlegge, gjennomføre, vurdere og følge opp virksomheten.

Barns trivsel voksnes ansvar

Gode relasjoner legger grunnlaget for trivsel, trygghet og et godt læringsmiljø. Barnets identitet bygges i møte med andre og barnehagen skal være en arena hvor barn møter omsorg, personale med god relasjonskompetanse, de skal møte glede og trivsel.

Livsmestring og helse

Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Gjennom året skal vi vurdere relasjonene i barnegruppene for å se om det foregår mobbing. Dette skal løftes frem som tema på møter to ganger i året. Vi skal også diskutere personalets rolle overfor barna. Dersom man oppdager at noen i personalgruppa har krenkende atferd overfor barn skal dette meldes umiddelbart til daglig leder. Dersom man opplever at daglig leder har krenkende atferd overfor barn skal dette meldes umiddelbart til styreleder.

Foreldre

Barnehagen skal også ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven §§ 1 og 4. Det skal avholdes foreldresamtaler og foreldremøte.

Den daglige kontakten er viktigst. Det er da informasjonen mellom foreldre/barn og personalet blir utvekslet. Personalet har et ansvar for at foreldre og barn blir møtt med et «hei» når de kommer.

For å styrke samarbeidet mellom foreldre, barn og personal vil vi invitere til høstsuppe m.m. På foreldresamtalene vil det være tid for å diskutere både den daglige driften, samt utvikling og trivsel til det enkelte barn. Vi kaller inn til 2 foreldresamtaler i året. Foreldre kan be om samtaler hvis de har spørsmål som de ønsker å ta opp i fred og ro.

Personale

Personalet i barnehagen skal ha fokus på å gi hverandre gjensidig hjelp og støtte i det daglige arbeidet. Dette mener vi er med på å skape et åpent og godt arbeidsmiljø. For at hverdagen skal fungere best for alle er vi avhengige av å ha fleksible voksne som er løsningsorienterte.

Vi vektlegger også at alle medarbeidere skal ha mulighet til faglig utvikling. Denne faglige utviklingen skjer gjennom avdelingsmøter, personalmøter, medarbeidersamtaler, kurs, konferanser og planleggingsdager.

Personalet skal jobbe mot å ta hvert enkelt barn på alvor. Vi skal ha en måte å kommunisere på som er anerkjennende og gir barn rett til å eie sine egne følelser. Vi må observere barna for å finne ut hvilke behov det enkelte barn har og vi må være lydhøre for det barnet uttrykker. Barn er sosiale aktører som selv bidrar til egen og andres læring. Samspill med andre mennesker er avgjørende for barns utvikling og læring.

Barns trivsel er vårt ansvar!

Sosial kompetanse

I barnehagen skal barna få oppleve seg selv som verdifulle, få venner og bidra i et sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov. Gode relasjoner legger grunnlaget for trivsel, trygghet og et godt læringsmiljø.

Barnets identitet bygges i møte med andre og barnehagen skal være en arena hvor barn møter omsorg og personale med god relasjonskompetanse. De skal møte glede og trivsel. Barnehagen er en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar som grunnlag for et godt liv. Det å få delta i lek sammen med andre er spesielt viktig, både for å oppnå tilhørighet og for å utvikle vennskap. Vennskap er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen. Vennskap gir trygghet, tilhørighet og øker selvfølelsen.

”Jeg er verd noe for andre”. I samhandling med andre legges grunnlaget for læring og sosial kompetanse. Leken skal ha en fremtredende rolle i barnehagen bl.a. fordi barn lærer og sosialiseres gjennom lek. I leken får barna bygge sin relasjonskompetanse, de opplever glede og trivsel ved å være sammen med andre. De opplever også frustrasjoner og utfordringer.

Viktige områder innenfor sosial kompetanse:

- Empati og rolletaking: Innlevelse i andre menneskers følelser, evne til å trekke slutninger om andres synspunkt, og å sette seg inn i en annens rolle. Vi er forskjellige, men er like verdifulle.
- Prososial atferd: Positive holdninger og handlinger for å hjelpe andre. Dele, vise omsorg, det å være til nytte for andre.
- Selvkontroll: Å kunne utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking og kompromisser. Å kunne vurdere egen atferd.
- Selvheldelse: Å ta initiativ, hevde egne meninger, kunne stå imot vennepress og å kunne be om hjelp dersom barnet opplever krenkende atferd.
- Lek, glede og humor: Å føle glede, ha det moro, forstå lekesignaler, involvere seg i lek. Livsglede!!
- Medvirkning: Barn må få uttrykke sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter og få bekreftelse på disse uttrykkene. De må få medvirke innenfor områder der det er naturlig.

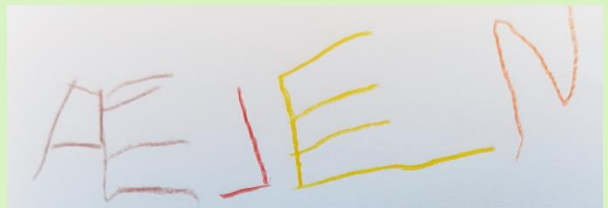

Personale skal:

- være bevisst sine holdninger, sine verdier, sitt syn på barn og sitt syn på læring. Vi skal lytte og anerkjenne det barnet gjør.
- være tydelige ledere som samtidig viser respekt og ser barnets behov og lar de medvirke.
- være engasjerte, motiverte, deltakende og ansvarsfulle voksne som er tilstede for enkeltbarnet og barnegruppa.
- skal ta ansvar for å motivere, inspirere og utvikle barns lek.
- reflektere over egen praksis.
- tilpasse egen atferd i forhold til barnets behov, initiativ og forutsetninger.
- støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner. Vi skal legge til rette for kvalitet i relasjonen med barn bl.a. gjennom selv å vise god relasjonskompetanse.
- snakke med barna om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer som skal gjelde hos oss.
- vise barna andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere sammen med barnet over egne og andres følelser, opplevelser og meninger.
- vise barna hvordan de kan sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner. Oppmuntre forventet atferd.
- gå aktivt inn i situasjoner der diskriminering, mobbing og krenkelser oppstår. Være en tydelig voksen som synliggjør ønsket atferd.
- hjelpe barna til å bruke språket til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter. Snakke, ikke slå.
- gå inn i rollelek for å gi impulser til leken og for å hjelpe barna i samspillet. Det er vondt å være den som ikke får være med i leken. Personalet skal legge til rette for at alle får mulighet til å finne en venn.

Kommunikasjon / Språk / Tekst

Kommunikasjon og språklig kompetanse er nødvendig for å forstå omverdenen, bygge relasjoner, kommunisere og samhandle med andre. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

Personalet må:

- anerkjenne og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og støtte deres språkutvikling. For de minste barna skal vi sette ord på deres non-verbale kommunikasjon. Vi skal lese bøker, fortelle gjennom bruk av flanellograf eller legge til rette for gode samtaler.
- styrke språket ved å sette ord på begreper der barna bruker stedbundet språk. (Erstatte ord som «der» og «den» med riktig betegnelse. Eks «der» med «oppå hylla» og «den» med «bil») På denne måten er vi med på å videreutvikle barnas begrepsforståelse og ordforråd.
- involvere barn i samspill og i samtaler og språkstimulerende aktiviteter. Her kan nevnes dialogisk lesing, «grep om begreper» / tankekart.
- observere barnas kommunikasjon og språk og fange opp og støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive eller har sen språkutvikling
- igangsette aktiviteter der alle leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord.
- la barna møte et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer.
- la barna oppleve spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale.
- la barna utforske og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.
- inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter .

Omsorg:

I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått og respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barna har rett til omsorg og skal møtes med omsorg. Noen trenger et fang om morgenen mens andre trenger en voksen når de skal leke.

Personalet i barnehagen skal:

- være i samspill med barna på en måte som gjør at alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen.
- være en omsorgsperson som møter alle barn med empati, som byr på seg selv slik at barna har opplevd nære voksne som viser omsorg.
- være en voksen som oppmuntrer barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg.

Dannelse:

Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur.

Barna skal støttes i å utvikle kritisk tenkning, etisk vurderingsevne og egne standpunkter. Både de eldste og de yngste barna har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. Personalet må observere og følge opp barnas ulike uttrykk og behov.

Personalet i barnehagen skal:

- oppmuntre og lytte slik at barna utvikler en positiv selvforståelse.
- være lyttende og på den måte støtte barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet. Ha oppmerksomhet rettet mot barnas undring, lærelyst, og tro på egne evner.
- utfordre barnas tenkning og invitere dem inn i utforskende samtaler. Man kan bruke bøker og fortellinger eller egne hendelser.
- bruke filosofiske samtaler til å utforske fenomener, mangfold/ulikheter og læring.
- være aktiv deltaker som skaper et inkluderende fellesskap og skaper progresjon i utvikling av troen på seg selv og egen mestring. Barna skal ha noe å strekke seg etter.
- tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.

Læring

Barnehagen skal bidra til at alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek og læring. Filosofering er med på å forme måter å oppfatte verden på. Filosofering gir anledning til undring, læring, tenkning, samtaler og fortellinger. Det er ikke alltid vi har svar på spørsmål – men vi kan undre oss sammen. Barns egne interesser og spørsmål bør danne grunnlaget for læringsprosesser og temaer i barnehagen.

Personalet i barnehagen skal:

- oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av.
- planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn.
- introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer.
- sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materiell, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna.
- legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom bruk av digitale medier. Personalet skal også utøve digital dømmekraft når det gjelder informasjonssøk, ha et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk og ivareta barnas personvern. Personalet må vurdere relevans og delta i barnas mediebruk.

Fagområder

Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter. Barnehagen skal bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spill, bøker og musikk i arbeidet med fagområdene. Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter som fag i skolen.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn opplever bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse.

Barna skal få sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. De skal bli kjent med egne behov, få kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold. Videre skal vi legge til rette for at barn utvikler gode, motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse og koordinasjon og fysiske egenskaper. Barna skal bli trygge på egen kropp, få en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med å anerkjenne egne følelser.

Personalet i barnehagen skal:

- bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile.
- gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet.
- bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp, og respekt for andres grenser.
- legge til rette for at barna opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt.
- lære barna å sette grenser for egen kropp og respekterer andres grenser.
- gi barna erfaringer med prosesser fra såing til innhøsting.

Kunst, kultur og kreativitet

I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Barnehagen skal sørge for at vi har tilgang til ting og materiell som understøtter deres lekende og estetiske uttrykksformer.

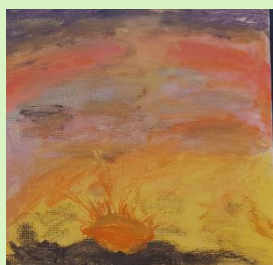
Personalet skal synliggjøre samisk kultur. Våre målsetting er å bidra til at barna kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet

Vi har fokus på samisk språk igjennom hele året. Her snakker vi om enkelt ord som dager, måneder, hvordan vi hilse, benevnelse på diverse klær og utstyr.

Vi bruker samisk musikk og joik samt eventyr. I tillegg markerer vi samefolkets dag.

Personalet i barnehagen skal:

- gjennom samtale og engasjement gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur.
- være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforsking av de estetiske områdene.
- vise ydmykhet overfor barnas unike uttrykk og ikke veilede slik at voksnes ideer om sluttprodukt styrer prosessen.
- motivere barna til å uttrykke seg gjennom skapende virksomhet og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer.
- synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom.

Natur, miljø og teknologi

Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen, får erfaringer med naturen som fremmer evne til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Barnehagen skal legge til rette for at barna får et mangfold av naturopplevelser og får oppleve naturen som arena for lek og læring. Barna skal få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lære av naturen og blir kjent med hvordan de kan ta vare på naturen.

Personalet i barnehagen skal:

- legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring.
- gi barna tid og anledning til å stille spørsmål og reflektere over miljøtiltak for å verne om naturen.
- synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om hvordan livet i naturen henger sammen.
- utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener sammen med barna
- få erfaring med å bruke naturen som spiskammers.

Antall, rom og form

Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med antall og telling, plassering, orientering, visualisering, sortering, sammenligning, måling og mønster. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.

Personalet i barnehagen skal:

- bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen.
- leke seg med tall, telling, form, størrelser og mengder sammen med barna.
- styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer.
- stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning.
- jobbe med mønster – lage mønster - logikk – barna etterlikne mønsteret som en lager.
- måle, måleenheter.
- romforståelse, retninger og kart – orientering.

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfoldig og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.

En studie av skyene som beveger seg over himmelen.
Hva er bak skyene tro?

Personalet i barnehagen skal:

- utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna.
- bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet.
- identifisere verdikonflikter i hverdagen, reflektere over verdiprioriteringer og holdninger og ha et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeidet med barna.

Nærmiljø og samfunn

Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden.

Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer. Vi skal gi barna kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter og andre minoriteter. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene.

Personalet i barnehagen skal:

- gjøre barna kjent i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt.
- gi like muligheter til barna, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme.
- gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner.
- gjøre barna kjent med minoriteter og andre minoritetsgrupper med utgangspunkt i barnets eget miljø.
- gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen.

Dokumentasjon og vurderingsarbeid:

Dokumentasjon av det arbeidet vi gjør, er med på å synliggjøre hverdagen i barnehagen. Samtidig øker det vår bevissthet omkring innholdet. Årsplan og månedsplaner synlig gjør hva vi jobber med og hvilke metoder vi benytter.

I rammeplan for barnehager forutsettes det at vi har en løpende vurdering, både formell og uformell. Denne vurderingen må omfatte hele den pedagogiske prosessen, dvs. hvordan barnehagens innhold organiseres og utøves. Vurderingsarbeid sikrer at utviklingen av barnehagen skjer på en bevisst måte. Hvordan organiserer vi oss og skaper vi rom for læring og utvikling? Vurderingsarbeid forutsetter at personalet må se på seg selv og sitt arbeid med kritisk blikk. Vi skal bruke avdelingsmøtene, ledermøter, personalmøtene og planleggingsdager til vurderingsarbeid i tillegg til løpende vurderinger.

Personalet i barnehagen skal:

- lage månedsplaner som foreldre får tilgang til den første i hver måned.
- lage månedsevalueringer som foresatte får via hjemmesiden. Her skal det legges inn bilder og tekst som dokumenterer hverdagen barna har hatt den respektive måneden.
- vurdere klima på avdelingene, samarbeid mellom personalet / avdelingene, samarbeid i barnegruppa.
- vurdere hva hver og en bidrar med for å sikre barns trivsel.
- ha et bevisst forhold til hvilket kosthold vi tilbyr barna. Barn er prisgitt våre valg.

Overgangen mellom barnehage og skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barnet kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuell skolefritidsordning. Barnehagen og skolen utveksler kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen innhenter samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.

Personalet i barnehagen skal:

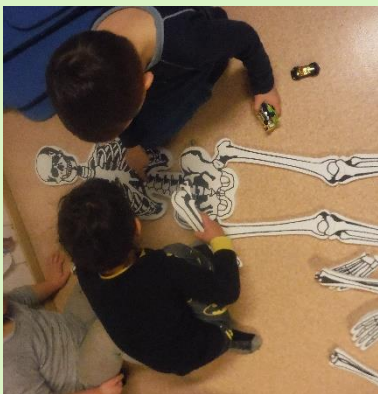
- ha førskolegruppe som jobber med skolerettete aktiviteter.
- organisere førskoletreff med barn fra andre barnehager i nærmiljøet.
- bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.
- gjøre barna kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen.
- se til at alle barn får tilbud om besøk på den skolen de skal starte på. Vi følger de barna som skal til Bjerkaker skole.

PROGRESJONSPLAN SPRÅK

Fra kontekstualisert til dekontekstualisert språk			
Alder	1-2	2-4	4-6
<p>Kommunikasjon, språk og tekst</p> <p>Mål:</p> <p><i>Barna skal tilbys et rikt språkmiljø som gir varierte erfaringer med verbal og nonverbal kommunikasjon via hverdagssituasjoner, aktiviteter og multimodiale opplevelser.</i></p> <p>Lesegrupper, bruk av litteratur: Gir erfaring med sammenhengende tekst. Gir erfaring med skriftspråk. Gir økt ordforråd og erfaringer om fenomener og opplevelser utenfor en selv. Foregår utenfor her- og nå. Gir felles referanserammer og stoff til leken, fantasien og fortellergleden. Gir mulighet til identifikasjon og medbestemmelse.</p>	<p>Personal skal bruke språket bevisst gjennom alle hverdagsaktivitetene. På stallebordet snakker vi om bleier og mager, i garderoben benevner vi klesplagg og det vi gjør.</p> <p>Personalet må tilstrebe seg til å forstå barnas ytringer, både de verbale, følelsesutbrudd og kroppspråk. Personalet skal sette ord på det barnet signaliserer. Dette danner grunnlaget for et godt språkmiljø.</p> <p>Barna skal ha tilgang på variert litteratur tilpasset alderstrinn og med fokus på forskjellige temaer og sjangre.</p> <p>Personalet skal, gjennom relasjonelt arbeid, sette ord på og hjelpe barna til å formulere det de prøver å uttrykke. Personalet skal være en støtte i samhandling mellom barn. Lære barn konkrete ord, snakke sakte og tydeliggjøre lydene i ordet. Sette ord på barns ansiktsuttrykk. Barna skal lære å se og tolke andres kroppspråk og ansiktsuttrykk</p> <p>Sanger med og uten bilder og konkrete</p> <p>Billedokumentasjon av barnas hverdag som inspirasjon og utgangspunkt for dialog. Gjenfortellinger.</p>	<p>Personal skal bruke språket bevisst gjennom alle hverdagsaktivitetene. Sette ord på handlinger og opplevelser under måltid, i garderobesituasjoner m.m. Personalet skal prøve å sette ord på det barn prøver å uttrykke når de blir frustrerte eller ikke klarer å sette ord på handlinger i samspill med andre.</p> <p>Barna skal ha tilgang på variert litteratur tilpasset alderstrinn og med fokus på forskjellige temaer og sjangre.</p> <p>Under planlagte lesegrupper skal personalet ha fokus på enkeltord eller fenomen i fortellingen. Disse skal man dvele ved og understøtte med konkrete dersom det er naturlig.</p> <p>Personalet skal tilrettelegge for lek og aktiviteter med matematiske begrep som er en del av hverdagen. Her kan nevnes størrelser, målinger, mengder.</p> <p>Tilrettelegging for variert rollelek og sosiale arenaer for kommunikasjon</p> <p>Sanger, eventyr og rim og regler med og uten bilder og konkrete</p> <p>Billedokumentasjon av barnas hverdag som inspirasjon og utgangspunkt for dialog</p> <p>Barna skal ha god tilgang til spill og andre aktiviteter som styrker språkmiljøet til barna.</p>	<p>Førskolegruppe bl.a. med fokus på begynnende lese og skriveopplæring.</p> <p>Personalet skal tilrettelegge for lek og aktivitet med bokstaver, tall og andre matematiske begrep. Personalet skal gi erfaringer med matematiske begrep som er del av hverdagen. Vi skal skape nysgjerrighet ved å være aktiv deltakende.</p> <p>Personalet skal daglig delta i filosofiske samtaler (undre seg) eller meningsutvekslinger med enkeltbarn eller smågrupper.</p> <p>Vi skal gi barna erfaringer med å beskrive egne meninger, opplevelser og erfaringer. (Medvirkning, gi barna erfaringer med analytisk tenking.)</p> <p>Trene på å bruke egne erfaringer til å se på og tolke andres kroppspråk og ansiktsuttrykk</p> <p>Barna skal ha tilgang på variert litteratur tilpasset alderstrinn og forskjellige temaer og sjangre.</p> <p>Under planlagte lesegrupper skal personalet ha fokus på enkeltord i fortellingen. Disse skal man dvele ved og understøtte med konkrete dersom det er naturlig. (Utgangspunkt i modellen dialogisk lesing)</p> <p>Barna skal ha god tilgang til spill og andre aktiviteter som styrker språkmiljøet til barna.</p>

PROGRESJONSPLAN SOSIAL KOMPETANSE

Ingen kan tvinges til å være venner, men man kan tilrettelegge for gode relasjoner. Barns trivsel er voksnes ansvar.

Voksne er rollemodeller og skal hjelpe hverandre, snakke høflig til andre, vise at vi setter pris på hverandre, være gode samarbeidspartnere.

Grep om begrep. Jobbe med sentrale begrep innenfor området sosial kompetanse

Fra virksomhetsplanen:

Empati og rolletaking: Innlevelse i andre menneskers følelser, evne til å trekke slutninger om andres synspunkt, og å sette seg inn i en annens rolle. Vi er forskjellige, men er like verdifulle.

Prososial atferd: Positive holdninger og handlinger for å hjelpe andre. Dele, vise omsorg, det å være til nytte for andre.

Selvkontroll: Å kunne utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking og kompromisser. Å kunne vurdere egen atferd.

Selvhevdelse: Å ta initiativ, hevde egne meninger, kunne stå imot vennepress og å kunne be om hjelp dersom barnet opplever krenkende atferd.

Lek, glede og humor: Å føle glede, ha det moro, forstå lekesignaler, involvere seg i lek. Livsglede!!

Medvirkning: Barn må få uttrykke sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter og få bekreftelse på disse uttrykkene. De må få medvirke innenfor områder der det er naturlig.

Å være sammen - vennskap

Dele gode opplevelser, felles glede over morsomme episoder, sang og dans. Springe, rope og le, tulle og tøyse. Hjelp hverandre, trøste hverandre, krangle og bli venner igjen.

La andre få bestemme, men også stå opp for seg selv.

Fordype seg i lek. Samarbeide om å utvikle lek, spille spill, bygge slott m.m.
Å få lov til å gjemme seg bort med sin bestevenn.

Erfare

1 – 2 åringer: Hvem er jeg og hvor mye kan jeg påvirke omgivelsene? Verden er full av muligheter og det er mye som må utforskes. Barnet begynner å bli klar over sin egen person. Jeg-et utvikles både gjennom oppdagelse av egne prestasjoner og gjennom reaksjoner andre viser.

Det er ikke lett å dele, vente på tur, vise empati, ikke ta det man vil ha ...

Barna skal lære å se og tolke andres kroppsspråk og ansiktsuttrykk. «Se på ansiktet til Runa, hun har tårer i øynene og er lei seg...»

Personalet prøver å forstå barnas ytringer, både kroppslige og verbale. Vi skal sette ord på det barnet signaliserer og sette ord på det andre barn i samspillet signaliserer. Vi skal vise barna andre barns signaler, sette ord på disse for å hjelpe barna til å forstå hverandre og som en metode for begynnende språk og begrepsutvikling.

Personalet må være tydelige når barn overskrider grenser for sosialt samspill. Her kan nevnes biting, ta ifra eller dytte (slå). Det betyr at vi må være fysisk til stede og hjelpe barnet til å utføre problemløsning. F.eks. å levere tilbake en leke noen har tatt fra andre eller forhindre at noen slår. Personalet kan også komme med alternativer, «Se på den ballen, skal vi trille?» Vi roser atferd vi ønsker mer av og oppmuntrer barna til å hjelpe hverandre. «Nei, Line har den bilen nå. Kom så går vi og ser om vi kan finne en annen bil. Evt. Line, kan du finne en bil som Ole kan få?»

På småbarnsavdeling er personalet tett på barna. Dette er nødvendig fordi barna er i startfasen på det å mestre samspill med andre barn. Barna skal erfare trygghet, lek med andre, å få trøst, å gi trøst, å få hjelp, å gi hjelp. De skal erfare å ha betydning for andre.

Erfare, sette ord på.

Personalet skal prøve å sette ord på det barn prøver å uttrykke når de blir frustrerte eller ikke klarer å sette ord på handlinger i samspill med andre.

Tilrettelegging for variert rollelek og sosiale arenaer for kommunikasjon.

Trene på å bruke egne erfaringer til å se på og tolke andres kroppsspråk og ansiktsuttrykk.

Personalet skal være en støttespiller når barn opplever vanskeligheter i samspill med andre eller blir utestengt fra lek. Vi skal hjelpe barna til å komme til enighet – vi skal ikke ha løsningen. Vi skal oppmuntre barn til å hjelpe hverandre, under påkledning, finne ting, gi trøst. Få lov å ha betydning for andre.

Vi skal lage arenaer hvor barn kan være sammen på tvers av alder og kjønn. På tvers av kulturer og språk. Her læres lekekoder og regler for samspill. Man gir hjelp og får hjelp fra andre. Barna skal få oppleve at de har betydning i kraft av å være seg selv, at voksne stoler på at barnet kan være en støttespiller for andre barn.

Personalet skal påpeke ønsket atferd. F.eks. når barna hjelper hverandre eller for å synliggjøre behovene til barn som er med i samspill dersom det er nødvendig.

Barn elsker å være sammen med andre likesinnede (jevnaldrende), akkurat slik som oss voksne. Vi tror også at tidlig og mye trening på arenaer med jevnaldrende gir ferdigheter i å være en god venn.

Mentalt tilstedeværende voksne gir språklig støtte, tilrettelegger for at misforståelser oppklares, gir trygghet, kan være en støtte når noen ikke kommer inn i lek. Tilstedeværende voksne kan oppmuntre ønsket atferd, gjøre endringer i leken slik at det blir plass til barn som ikke er kommet med, De kan løfte frem enkeltbarn og tilpasse innholdet slik at enkeltbarn mestrer samspillet.

Erfare, sette ord på, reflektere over.

Personalet spiller også her en aktiv rolle.

Når man har venner / lekekamerater oppstår ofte konflikter. Man bruker mye energi på dem man bryr seg om, men barna finner ofte hverandre igjen etter en konflikt.

Dette er en vanskelig prosess og personalets rolle er å være støttespillere, påse at alle får legge frem sin opplevelse og hjelpe barna til å komme frem til en løsning som er best mulig. Barna selv er den viktigste faktor i konfliktløsningen. For førskolebarna vil samhandling med nye bekjentskaper være vesentlig.

Vi må til tider skjerme leken fra de yngste sitt nærvær.

Vi jobber aktivt med å få grep om begrep. Gjennom litteratur kan vi undre oss og reflektere over ulike situasjoner og relaterte begreper. Vi kan ha gode samtaler som fremmer forståelse.

Vi oppmuntrer til å hjelpe de som er yngre.

Hindre den sterkeste rett gjennom personalets tilstedeværelse. Refleksjon, erfaringsdeling, vurdere rett/ galt. Hjelpe andre, dele, være hensynfulle, men stå opp for seg selv.

Det er lov å være uenige, og bli enige om det!

